

Pictogram Textiel

Ontwikkeling pictogram afvalscheiding textiel

Juli 2018

Inhoudsopgave

1	Huidige communicatie	3
1.1	Inzameling	3
1.2	Pictogram	5
1.3	Aanvullende pictogrammen	6
1.4	Kleur	7
1.5	Terminologie	10
2	Interviews	11
2.1	VHT	11
2.2	NVRD	11
2.3	RWS	11
3	Schetsontwerpen & advies	12
3.1	Kleur	13
3.2	Pictogram	14
3.3	Naamgeving	16
3.4	Aanvullende communicatie	17
3.5	Schetsontwerp totaal	18

Bijlage: 'Textielinzameling, lijst wat wel en wat niet'

1 Huidige communicatie

1.1 Inzameling

Textiel omvat kleding en woontextiel zoals gordijnen en handdoeken en andere gerelateerde producten zoals schoenen, riemen, knuffels en dekens (zie de bijlage voor een volledige lijst). Bij huishoudens zijn gemeenten verantwoordelijk voor de gescheiden inzameling van afval. De inzameling van textiel hebben zij vaak uitbesteed aan een charitatieve instelling of de gemeentelijke afvalinzamelaar. Bij bedrijven komt textiel meer projectmatig vrij, bij vervanging van dienstkleding of bij een verbouwing of herinrichting. Een kleur, naam en pictogram voor textiel zal naar verwachting het meest gebruikt worden bij de gescheiden inzameling van huishoudelijk afval.

1.1.1 Logo's

Opvallend in de communicatie zijn de logo's van de inzamelorganisaties en de charitatieve instellingen. Deze logo's worden vaak groter toegepast dan het pictogram en zijn daarmee een prominent element in de communicatie rondom textielinzameling. Hieronder staan enkele van de logo's.

1.1.2 Textielcontainers

In het huidige straatbeeld vallen textielcontainers vaak op door hun vorm, kleur en bestickering. Het zijn veelal grote bovengrondse containers die over het algemeen geheel in een kleur zijn uitgevoerd.

Op deze pagina wordt een selectie van uitvoeringen weergegeven. Zowel bovengronds als ondergronds. Ondanks de hierboven genoemde kenmerken ontbreekt een eenduidig beeld op het gebied van kleur, vorm, pictogrammen, etc.

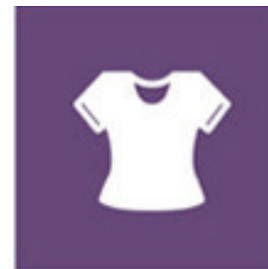
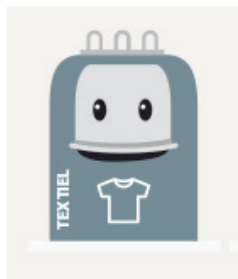
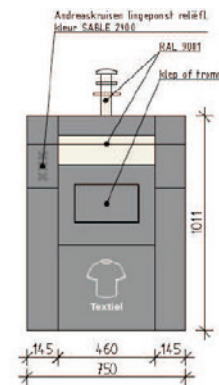
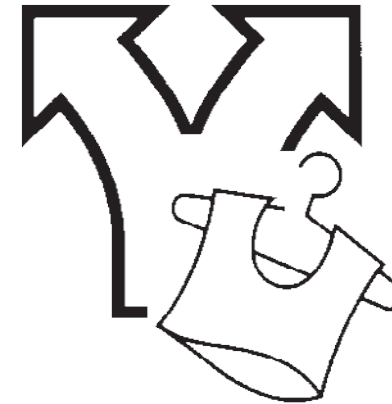

1.2 Pictogram

Het oude pictogram voor textiel (VROM 1996) is opgebouwd uit de afbeelding van een hemd aan een kledinghaak en twee pijlen die toegevoegd zijn om duidelijk te maken dat er sprake is van recycling. Dit laatste is een kenmerk van de hele VROM pictogrammen set.

Opvallend in de set is de verhouding tussen de pijlen en de weergave van de objecten: pijlen groot, objecten klein. De kledinghaak verduidelijkt dat het hier een kledingstuk betreft.

Naast het VROM pictogram worden ook andere pictogrammen gebruikt om de textielcontainers aan te duiden. De afbeelding van een t-shirt wordt veel gebruikt als pictogram. Er worden, als hoofdpictogram, bijna geen andere pictogrammen gebruikt waarbij andere soorten textiel te zien zijn (schoenen, knuffels, etc.). Het toepassen van een t-shirt in het te ontwikkelen pictogram lijkt voor de hand te liggen.

1.3 Aanvullende pictogrammen

Er worden op de containers vaak aanvullende pictogrammen weergegeven om te verduidelijken wat wel en niet in de container mag worden aangeboden. Een aantal organisaties gebruikt dezelfde pictogrammen, maar er is geen standaardset.

1.3.1 Dezelfde pictogrammen bij verschillende organisaties

1.3.2 Andere uitvoering

1.4 Kleur

Een duidelijke lijn in het kleurgebruik ontbreekt. Kleuren die vaker gebruikt worden zijn groen, wit, beige en paars/roze. De kleur paars wordt nog niet toegepast in de huidige pictogrammen en heeft de minste relatie met de andere stromen.

1.4.1 Kleuren (toekomstige) andere stromen

Het kleurenpalet van duidelijk benoembare en goed contrasterende kleuren is beperkt. Daarom dient bij uitbreiding van de reeds ontwikkelde pictogrammen set gekeken te worden welke andere kleuren mogelijk ook gebruikt gaan worden. Belangrijke stromen waar in dit geval naar is gekeken zijn luiers, klein chemisch afval en e-waste. Daarnaast is het ook belangrijk om te bekijken of de veelgebruikte kleuren voor textiel ook al voor andere afvalstromen worden gebruikt. Hierbij is met name PMD relevant.

PMD

In de eerdere analyse hebben we gezien dat de kleur paars soms ook wordt gebruikt voor PMD. In België gebruikt men de kleur paars ook voor een proef met P+MD. Hierbij worden naast plastic flacons ook plastic verpakkingen ingezameld. In de standaardset van pictogrammen die in juni 2017 door Rijkswaterstaat is gepubliceerd is gekozen voor oranje voor de stroom plastic en de varianten daarop, inclusief plastic verpakkingen, blik en drinkpakken. Deze kleur wordt sinds 2008 in de Plastic Heroes campagne gebruikt voor de stroom plastic verpakkingen.

Luiers

De meest voor de hand liggende kleur voor de inzameling van luiers lijkt turquoise. Dit is onder andere gerelateerd aan de kleurassociatie met hygiëne gerelateerde artikelen/zaken, de luiers zelf, verpakkingen en kleuren die veel gebruikt worden in deze branche.

Klein chemisch afval (KCA)

Omdat klein chemisch afval 'gevaarlijk' is voor de gezondheid, lijkt rood (signaalkleur) de meest voor de hand liggende kleur. Aandachtspunt is wel het contrast met de reeds gebruikte kleur oranje in de set.

E-waste

Afgedankte elektrische apparaten en energiezuinige lampen worden ingezameld door Wecycle. Wecycle verzamelt alles in met een stekker of batterij en energiezuinige lampen. In winkels staan Wecycle inzamelbakken met iconen. De kleur van de inleverbak verschilt en is afhankelijk van de winkelformule (groen, wit, rood, etc).

Steunkleuren zijn paars, geel en blauw. Fel groen wordt echter ook gebruikt door Wecycle. Deze kleuren hebben allen een link met de kleuren die reeds in de nieuwe pictogrammen set worden gebruikt. Mogelijk zou dit verwarrend kunnen zijn als de inzameling op dezelfde plek plaatsvindt. Ondanks enkele proeven met inzameling in de openbare ruimte is volgens de brancheorganisatie NVRD niet de verwachting dat dit voor elektr(on)ische apparaten gangbaar wordt. Inzamelkanalen zijn wel: inzamelbakken van Wecycle bij winkels ed, milieustraat gemeente en direct terug inleveren bij winkels of webshops. Gezien voorgaande hoeven de gebruikte de kleuren van deze stroom niet als belemmering te worden gezien voor de kleurkeuze bij het pictogram van textiel.

1.5 Terminologie

De terminologie die (onder andere op containers) vaak gebruikt wordt is enkel het woord 'Textiel'. Maar we zien ook dat 'Kleding en textiel' of 'Kleding, textiel en schoenen' gebruikt wordt. In de Afvalscheidingswijzer van Milieu Centraal wordt gesproken over 'textiel' in combinatie met het advies dit te deponeren in een 'Kledingbak'.

2 Interviews

In dit hoofdstuk een beknopte verslaglegging van de vraaggesprekken met stakeholders. Daarnaast is kort gesproken met gemeente Amsterdam en inzamelaar Spaarnelanden.

2.1 VHT

Roderick Ferrari

- Droog & in plastic zak. Als textiel los in de bak gegooid wordt en/of nat aangeboden, dan moet dit naar de verbrandingsoven. Belangrijkste punt is dat alles in een dichte zak moet.
- Ook is er vaak huishoudelijk restafval in een textiel-container. Gezamenlijk goed voor 12% in deze stroom.
- Bij bovengrondse bakken vindt er over het algemeen een voorselectie plaats van bak naar vrachtwagen. Steeds meer containers worden ondergronds. De inhoud van deze bakken wordt geheel aan de organisaties aangeboden. Daardoor meer moeite bij het sorteren.
- Bij ondergronds is vocht een probleem. Vocht betekent kwaliteitsverlies waardoor kledinghergebruik of recycling moeilijker is.
- De bakopening van textiel is groot. Met name bij Diftar belandt er restafval in textiel.

2.2 NVRD

Maarten Goorhuis

- Burgers bieden over het algemeen droog textiel aan, maar dit wordt tijdens verwerking soms nat (regen, ondergrondse containers).
- Naast textiel wordt er ook vaak ander afval in de container gegooid wat daar niet thuis hoort.
- De beleving is nog steeds dat er alleen goede kleding in mag in plaats van ook oud linnen, etc.

2.3 RWS

Hanneke op den Brouw

- De meest gebruikte terminologie nu is 'Kleding & textiel'. Bedrijven die het textiel inzamelen hebben een voorkeur voor enkel 'Textiel'.
- Vaak wordt alleen goede kleding in de bakken gegooid terwijl ook kapotte kleding en linnen mag, 'Textiel' dekt dit mogelijk beter.
- Bakken liever bovengronds. Er kan water in ondergrondse containers lopen waardoor kleding vochtig/nat wordt. Dit is nu een groot probleem.
- Vaak worden ook andere spullen in de containers gegooid, daardoor is het snel verontreinigd.

3 Schetsontwerpen & advies

Uit het vooronderzoek komt naar voren dat de volgende aspecten belangrijk zijn bij communicatie over textielinzameling:

- Droog aanbieden en in dichte zak
- Geen restafval in de textielbak
- Ook kapot textiel mag ingeleverd worden
- Naast kleding ook ander textiel

Omdat maar een beperkt aantal varianten getest kunnen worden, moet vooraf afgewogen worden welke elementen in het ontwerp het beste bij kunnen dragen aan betere herkenbaarheid en afvalscheiding. Bureau Mijksenaar heeft met de opdrachtgever de diverse mogelijkheden bekeken en geeft op basis van het vooronderzoek en schetsfase advies voor het testen van de ontwerpen.

3.1 Kleur

In de analyse over de toekomstige kleur kwam naar voren dat de kleur paars het meest voor de hand liggend lijkt om te gebruiken voor deze stroom. Naast onze bevinding dat deze kleur relatief veel gebruikt wordt, wordt textiel ook als een belangrijke stroom gezien die dus een prominente én benoembare kleur dient te hebben.

In de analyse viel ook op dat voor containers vaak de kleuren groen en wit gebruikt worden. De kleur groen zal echter voor verwarring zorgen met GFT. De kleuren wit, gebroken wit en beige zijn neutraal. Ze hebben mogelijk voor gebruikers ook een associatie met textiel (katoen). Met name wit is echter moeilijk te herkennen als een specifieke kleur. Gebroken wit of beige kleur kent iets minder dit probleem, maar is zijn ook moeilijk benoembaar. De vraag: 'Welke kleur is dit?' zal diverse antwoorden opleveren. Daarnaast is een lichte tint beige is al snel te wit, een donkere tint beige komt snel als smoezelig over.

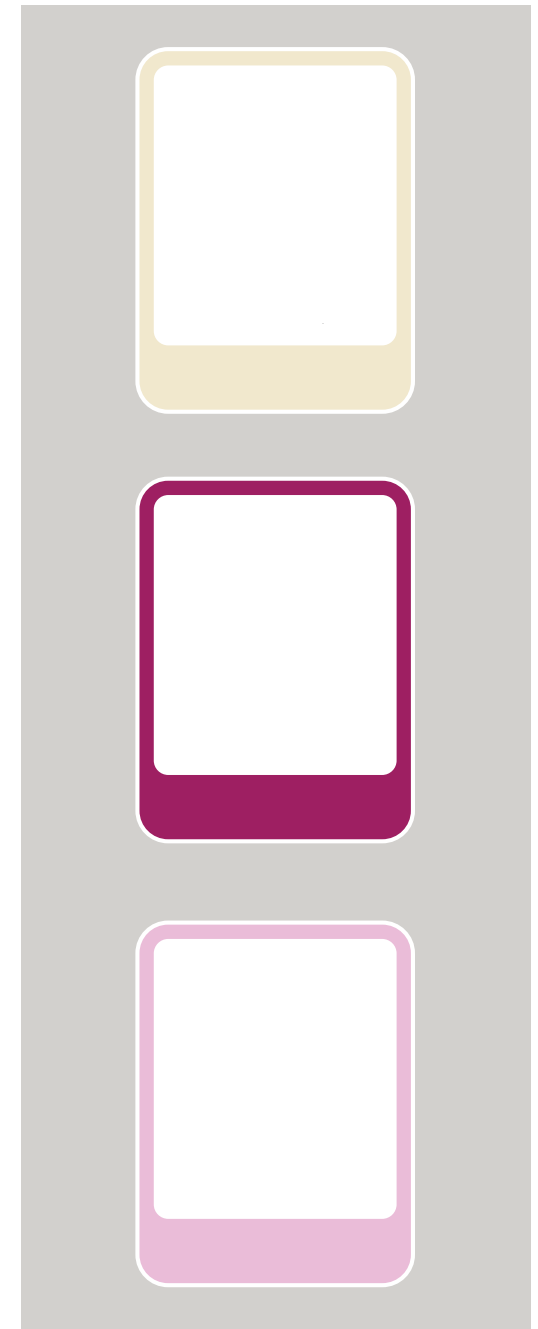
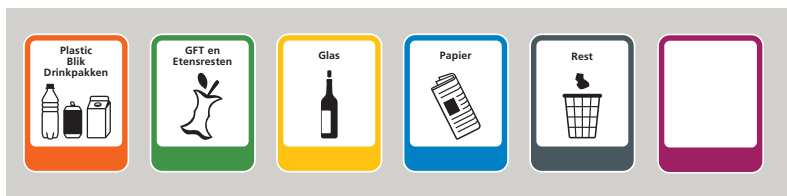
Tussen paars en textiel is geen directe kleurassociatie, maar paars wordt al relatief veel gebruikt voor deze stroom. Het is tevens een goed benoembare kleur. Vanuit dat oogpunt lijkt paars de meest voor de hand liggende kleur. Aandachtspunt is de

contrastwaarde ten opzichte van de andere kleuren in de set. Bepaalde tinten paars liggen redelijk dichtbij oranje, antraciet en het (eventuele) rood van Klein Chemisch Afval.

Vanwege bovenstaande kanttekeningen bij de kleur paars en omdat paars ook bij andere stromen wordt gebruikt, is gekeken naar een alternatieve kleur. Na een aanvullende schetsfase kwam de kleur (licht)roze in beeld. Roze wordt niet zoveel in de branche gebruikt als paars, maar heeft (vermoedelijk) bij gebruikers wel een kleurassociatie met textiel: zachte kleur, stof = zacht. Het is een kleur die veel gebruikt wordt voor onder andere wasmiddel voor kleding. Een lichtere kleur roze geeft ook meer contrast met de andere kleuren uit de set en is voldoende herkenbaar.

Advies:

- Toepassen van de kleur paars. Een krachtige kleur die deels al wordt toegepast voor textiel.
- Als wordt gedacht dat paars teveel conflicten oplevert met andere stromen, dan lijkt (licht)roze een goed alternatief. Advies is om deze kleur ook in de gebruikerstest mee te nemen.

3.2 Pictogram

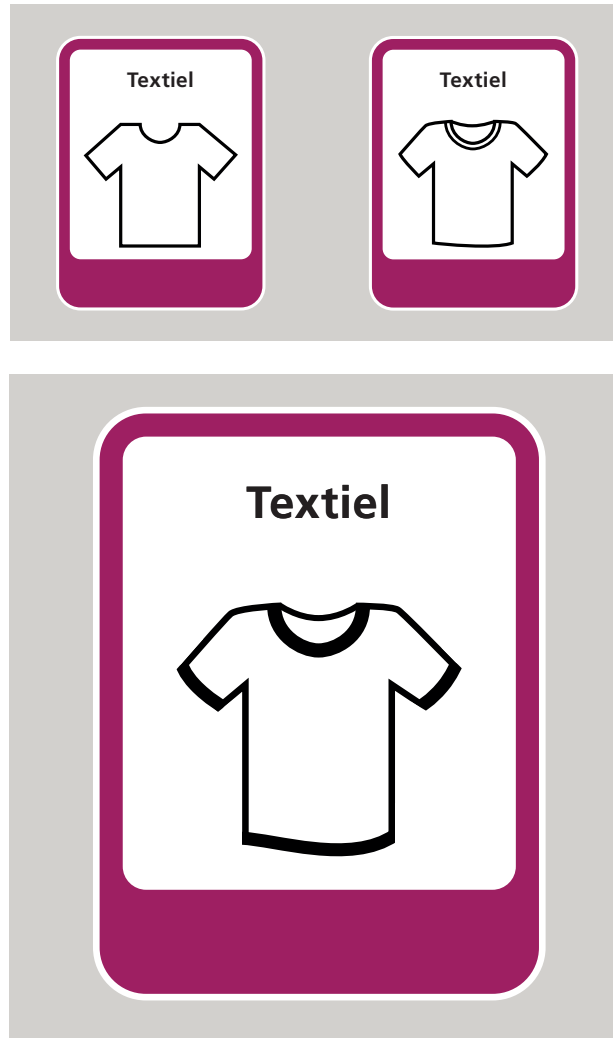
De analyse maakt zeer duidelijk dat een t-shirt een veelgebruikte representant is voor de stroom textiel. In de schetsfase is bekeken of de belangrijke aspecten uit de interviews in het pictogram een plek kunnen krijgen.

3.2.1 T-shirt

In eerste instantie is een vrij gestileerd t-shirt onderzocht (linksboven) waarna al snel gekozen is voor een meer vriendelijkere vorm met meer kenmerken (rechtsboven). Dit is meer in lijn met de bestaande pictogrammen in de set.

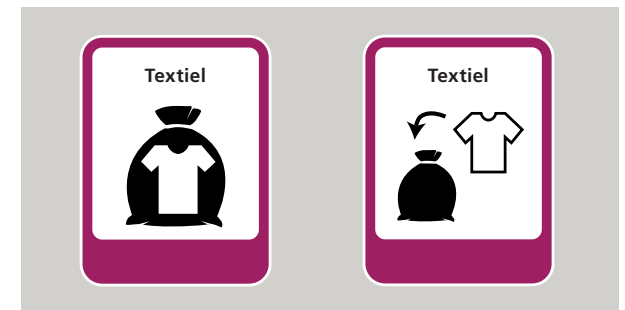
Om het pictogram nóg meer in lijn te brengen met de andere pictogrammen in de set, waarin de aanwezigheid van altijd een zwart vlak vrij kenmerkend is, is uiteindelijk toegewerkt naar een variant die meer 'body' heeft.

Het resultaat (onder) is een vorm die, door het weergeven van zowel een kraag als mouwen, duidelijk een kledingstuk aangeeft (in plaats van een vrij abstracte vorm die ook een t-shirt kan zijn). Door de onderzijde van het t-shirt een iets dikkere rand te geven, ontstaat een goede balans; zowel in het pictogram zelf als in verhouding tot de andere pictogrammen in de set.

3.2.2 Gesloten zak

In de schetsontwerpfase is geëxperimenteerd met het weergeven van de textiel in een gesloten zak. Het gebruik van een zak kan echter verwarring geven met restafval. Ook het weergeven van een actie is bekeken, maar door de beperkte ruimte komt dit niet duidelijk over. Deze manier van communiceren past daarnaast niet binnen de set. Het advies is om deze voorwaarde ('Hoe moet ik het inleveren?'), net als bij de andere stromen, in de aanvullende communicatie op te nemen.

3.2.3 Meer dan herbruikbare kleding

Door meerdere betrokkenen wordt aangegeven dat het voor gebruikers vaak onduidelijk is dat men meer dan (goede) kleding mag aanbieden.

In de pictogramset is nadrukkelijk gekozen voor één representant per stroom. Deze staat voor het geheel en in de aanvullende communicatie wordt duidelijk wat er wel en niet in de afvalbak mag. De vraag is of hier, net als bij plastic, blik en drinkpakken, meerdere producten moeten worden weergegeven. Gezien gesignaleerde onduidelijkheid en de diversiteit aan producten die in deze stroom moeten, is het goed om te kijken naar een variant die mogelijk een beter scheidingsresultaat oplevert.

Daarbij spelen drie aspecten:

- Hoeveel producten kunnen worden weergegeven?
- Welke producten zijn een goede representant?
- Hoe kan worden weergegeven dat naast nog goede producten ook kapotte producten mogen worden ingeleverd?

Textiel omvat kleding, schoenen, huishoudtextiel, woontextiel, linnengoed en accessoires (zie de volledige lijst in de bijlage). Een nadeel is dat hoe meer producten worden toegevoegd, hoe meer er impliciet worden uitgesloten. Het is niet mogelijk om alle type producten toe te voegen. Het advies is om het aantal representanten beperkt te houden voor de duidelijkheid van het geheel.

Bij textielproducten is het lastig producten te vinden die voldoende herkenbaar zijn in een gestileerd

icoon. Dat geldt ook voor het weergeven van kapotte kleding. Schoenen kunnen als onderdeel van kleding gezien worden, enkel de toevoeging van schoenen geeft niet aan dat er meer dan goede kleding in mag. Textielproducten zoals beddengoed en gordijnen, zijn niet goed herkenbaar aan hun vorm. Uiteindelijk blijkt tijdens de schetsfase een theedoek het best herkenbare product.

3.2.4 T-shirt en theedoek

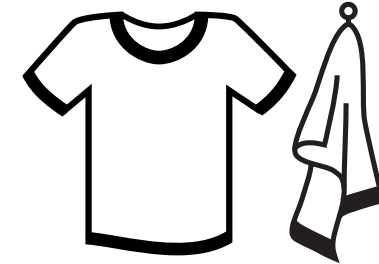
Van de theedoek zijn twee varianten verkend: een hangende theedoek en een liggende gevouwen theedoek. Na diverse schetsontwerpen waarin gevarieerd is met de patronen en de plaats van het icoon is gekozen voor een hangende theedoek.

De hangende theedoek wordt iets minder snel ervaren als persé een theedoek. Naast 'theedoek' wordt ook 'handboek' of 'doek' genoemd. Voordeel van de verschillende interpretaties is dat men het wel interpreteert als 'textiel'. Daarmee trekt dit ontwerp de stroom 'breder' dan alleen kleding en 'een theedoek'. Het kan een representant zijn van linnengoed en woontextiel.

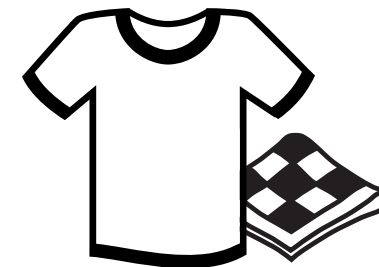
Advies:

- Test naast het pictogram t-shirt ook een pictogram met t-shirt en hangende theedoek om te onderzoeken of dat betere scheidingsresultaten oplevert voor andere producten dan kleding en kapot textiel.
- Voor het aanbieden in een gesloten zak wordt geadviseerd om dit op te nemen in de aanvullende communicatie (zie ook paragraaf 3.4).

Kleding en Textiel

Kleding en Textiel

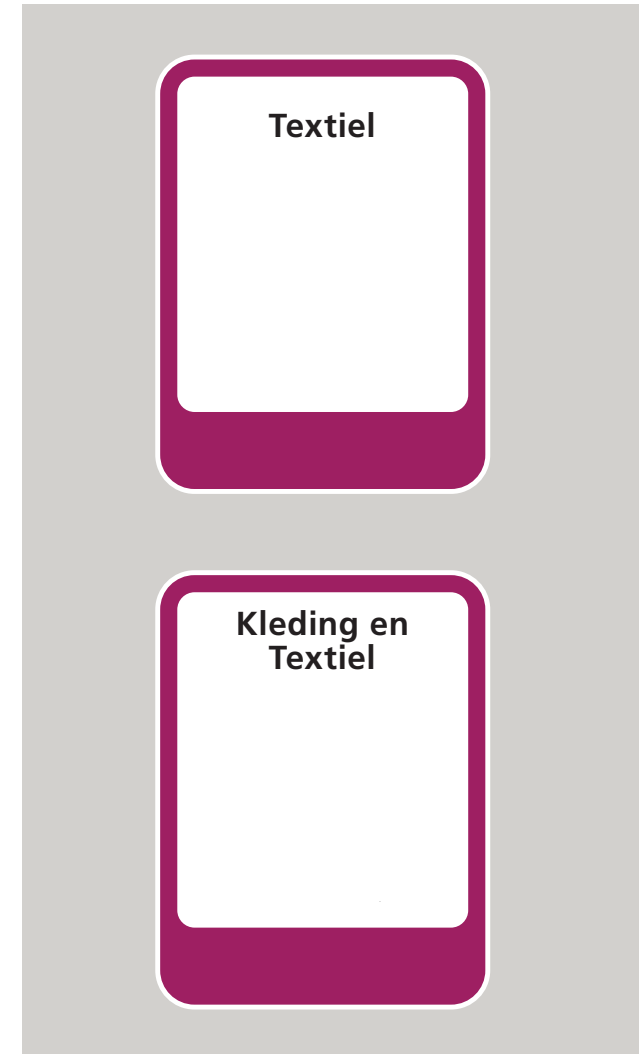
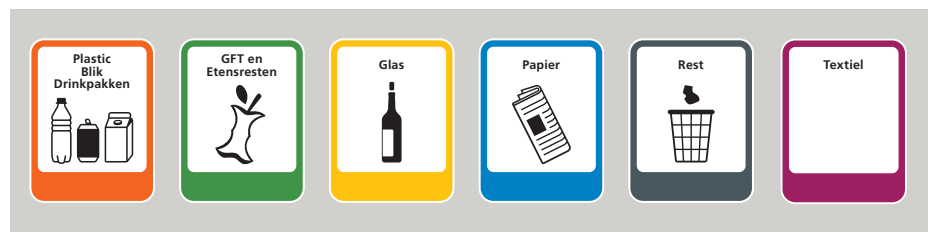
3.3 Naamgeving

Op dit moment wordt richting gebruikers vaak de term 'Textiel' gecommuniceerd. Deze term is beknopt. Dit sluit goed aan bij de huidige pictogrammen, het gebruiken van een zo kort mogelijke term. Bijkomend voordeel van deze term is dat de terminologie in het pictogram daarmee ook begrijpelijk is voor veel anderstaligen. De term 'Kleding en Textiel' is genoemd door een aantal betrokkenen. Het projectteam van Mijksenaar denkt dat deze term mogelijk een positieve bijdrage kan leveren aan het resultaat.

Na afstemming met gedragsdeskundigen is bij de stroom 'Papier' gekozen om in het pictogram niet een voorwaarde (in dat geval 'Schoon Papier') te verwerken in de naamgeving. We adviseren om de lijn door te zetten dat er geen instructies worden vermeld in de naamgeving van de afvalstroom. 'Droog' wordt dan dus niet verwerkt in het pictogram, maar dient prominent te worden vermeld in de aanvullende instructie.

Advies:

- In de basis kijken of de term 'Textiel' voldoet. De term 'Kleding en Textiel' meenemen in het gebruikersonderzoek. De term die het beste resultaat oplevert dient te worden toegepast.
- Voor de instructie dat het product droog moet zijn wordt geadviseerd om dit op te nemen in de aanvullende communicatie (zie ook paragraaf 3.4).

3.4 Aanvullende communicatie

Uiteindelijk is geconcludeerd dat niet alle elementen in het pictogram weergegeven kunnen worden. Bij een pictogram is ook altijd aanvullende informatie nodig over de manier waarop het moet worden ingeleverd en wat er precies wel en niet in de bak mag. De hoofdfunctie van de kleur, naam en pictogram is herkenning van de afvalstroom en een eerste indicatie van wat er bij de afvalstroom hoort. Omdat er veel belangrijke voorwaarden spelen rond de stroom textiel geven we ook advies over de aanvullende communicatie.

Advies:

- Advies is om, in lijn met het ontwerp van de set, een duidelijke instructie op te stellen voor wat wel en niet in bij het textiel mag;
- Dat textiel in een gesloten zak dient te worden aangeboden, dient duidelijk op de instructie aanwezig te zijn;
- De informatie dat textiel droog moet te worden aangeboden, dient eveneens duidelijk te worden vermeld op de instructie;
- Het benadrukken dat het hier om hergebruik en recycling gaat kan ook worden verwerkt in de instructie, al dan niet als pay-off. Zoals 'Recycle for London' in Groot-Brittannië.
- Advies is om het pictogram voor textiel als meest prominente element op containers en andere uitingen te plaatsen en als secundair element de instructie. Daarnaast kan het logo worden geplaatst. Daarbij moet er op gelet worden dat deze in evenwicht is met het pictogram en de instructie.
- Naast instructies op de containers zelf, dient de gehele communicatiemix te worden benut om de instructies te communiceren; op bijvoorbeeld zakken die aan de deur worden verspreid, op websites en in apps.
- Door bovenstaande goed uit te voeren, ontstaat er een juiste balans in communicatie en krijgen alle elementen de benodigde aandacht.

3.5 Schetsontwerp totaal

Textielinzameling, lijst wat wel en wat niet

Bijlage van 'Ontwikkeling pictogram afvalscheiding textiel'

Juli 2018

Textielinzameling: lijst wat wel en wat niet

Lever alle textiel apart in, ook als het versleten of kapot is. Bijna alles kan hergebruikt worden.

Niet

Informeer bij uw gemeente naar de mogelijkheden van gescheiden inzameling voor deze producten.

Nat en met olie en verf vervuild textiel
Dekbedden
Kussens
Matrassen
Matten
Tapijt
Vloerbedekking
Vulmateriaal
Breigaren
Bollen wol
Knipselresten
Lappen, kleiner dan 25x25 cm
Afval

Wel inleveren: alle textiel

Alle textiel (kleding, huishoud- en woontextiel) en schoenen aangeboden in een gesloten zak. Bijvoorbeeld:

Kleding

Broeken
Dassen
Hemden
Hoeden
Jacks
Jassen
Jurken
Kousen
Onderkleding
Petten
Pyama's
Rokken
Sokken
Stropdassen
Truien
T-shirts
Vesten
Zwemkleding

Schoeisel (indien mogelijk per paar samengebonden)

Gympen
Laarzen
Sandalen
Sportschoenen
Wandelschoenen

Beddengoed

Dekbedovertrekken
Dekens
Kussenslopen
Lakens

Woontextiel

Gordijnen
Handdoeken
Knuffels (schoon)
Lappen groter dan 25x25 cm
Poetsdoeken
Servetten
Tafellakens
Theedoeken
Vitrage
Washandjes

Accessoires

Tassen
Riemen
Speelgoed